

Sarpsborg Senterparti
Prestegårdsbakken 38
1746 SKJEBERG

Utenriksdepartementet

NOU2012-2@mfa.no

Sarpsborg, 4.5.2012

Høringsuttalelse om Europautredningen – Sarpsborg Senterparti

Regjeringen må utrede alternativer til EØS

Sarpsborg Senterparti er glad for at det for første gang er gjennomført en full evaluering av Norges forhold til EU gjennom Europautredningen, NOU 2:2012 *Utenfor og Innenfor*. Den legger fram mye viktig informasjon om EØS og de 73 andre avtalene som gjelder mellom Norge og EU. Utredningen legger også fram et kritisk perspektiv på EØS som en demokratisk utfordring for Norge.

Vi er imidlertid skeptisk til viktige sider av denne utredningen. Blant annet er den til dels ensidig i sin kildebruk. I tillegg hadde den et begrenset mandat siden den ikke skulle få fram alternative måter å handle og samarbeide med EU. Vi mener derfor at NOU-en ikke kan være det eneste kildegrunnlaget når regjeringa nå skal lage ei stortingsmelding om vårt forhold til EU.

Prosjektet "Alternativer til dagens EØS-avtale", med deltakelse av en rekke sentrale aktører i norsk samfunnsliv, har lagt fram en alternativrapport som peker på at det finnes et stort antall mulige alternativer til EØS. Denne debatten er sterkt ønsket i det norske samfunn.

I kapittelet om distrikts- og regionalpolitikk gir Europautredningen god oversikt over hvilke avtaler som virker inn på dette politiske feltet. Kapitlet har derimot store mangler på konsekvensene av disse avtalene; både i den daglige politikken og i vilkårene for lokaldemokratiet. Sarpsborg Senterparti kan heller ikke se at disse manglene blir oppveid andre steder i utredningen. En kunne forvente at et forskningsbasert utvalg hadde hentet inn den forskning og de undersøkelser som faktisk finnes. Slik som det ser ut nå, så etterlater utredninga et overflatisk inntrykk av et svært viktig politikkområde for Norge.

Arbeid og velferd

Et avgjørende punkt for Sarpsborg Senterparti er å sikre arbeid og god velferd for våre innbyggere. Det er derfor interessant hva slags påvirkning EØS-avtalen har på dette arbeidet. Det er slående at utvalget ikke kan vise til forskning som sier at norske arbeidsplasser ville vært i fare uten EØS, samtidig som utvalgsflertallet i slutten av kapittel 16 konkluderer med at EØS-avtalen har bidratt til fremgang i sysselsetting og lønns- og arbeidsvilkår i Norge siden 1994. Sarpsborg Senterparti mener dette forholdet bør utdypes nærmere i stortingsmeldingen som er varslet.

ESA

Mange norske kommuner har hatt ublide møter med EFTAs overvåkningsorgan ESA. Et sentralt moment burde være å analysere forholdet mellom klagesaker og saker ESA åpner på eget initiativ. Faktum er at ESA åpner de fleste sakene på eget initiativ. Dette nevnes kun overfladisk i NOU-en med tall for siste år. Det gjøres ingen analyse av dette forholdet og det er moment som overses i den konkluderende drøftingen. Derfor er det direkte misvisende når utredningen skriver: "Mange av ESAs saker skyldes heller ikke ESAs spesielle iver etter å granske, men snarere at det er norske borgere eller bedrifter som har benyttet sin klagerett." (Se side 215 og 218 i utredningen).

Reglene om offentlige innkjøp

Europautredningen peker på at EU-reglene om offentlige innkjøp er overimplementert i Norge, og konkluderer med at "kritikken er bare delvis treffende". Sarpsborg Senterparti mener denne konklusjonen blir for enkel: For det første kommer selve regelverket fra EU, og mange av problemene er knyttet til at regelverket har manglende forankring i Norge. Norske politikere og byråkrater må stadig lære seg endringer i regelverket uten at de har vært gjennom en politisk prosess her til lands.

Utvalget påstår at reglene om offentlige innkjøp "har ført til besparelser og bedre innkjøpsrutiner, fremmet økonomisk aktivitet på tvers av kommunegrenser og motvirket misligheter", til tross for at de ikke kan dokumentere dette gjennom forskning: "*Utvalgets flertall* har videre merket seg at det her ikke foreligger forskning som gir noen samlet oversikt over kost/nytte-effektene av anskaffelsesreglene, verken sentralt eller lokalt." Men 26.09.11 skriver For Velferdsstaten:

"I Norge har også en undersøkelse fra EU-kommisjonen om administrasjonskostnadene ved anbudskonkurranser vakt oppmerksomhet ettersom Norge ligger på topp når det gjelder slike såkalte transaksjonskostnader. For offentlige kontrakter rundt EUs grenseverdi ligger transaksjonskostnadene på mellom 18 og 29 % av kontraktens verdi."

Tilsvarende undersøkelser har vist hvordan anbudsprosesser er svært tidkrevende uten å gi innsparinger som står i rimelig samsvar med tidsbruken. Det er med andre ord vanskelig å forstå hvorfor flertallet i utvalget har kommet fram til sin konklusjon om at forenkling av regelverket "langt på vei kan gjøres på nasjonalt plan". Utvalget har heller ikke uttalt seg om foreslåtte endringer i eksisterende regelverk, som i stor grad vil gjøre dagens situasjon enda mer u håndterlig for kommunene.

Reglene om offentlig støtte

"*Utvalgets flertall* vil peke på at EU/EØS-statsstøttereglene legger begrensninger på nasjonal politikktutforming, men at de ikke er så store eller omfattende som den offentlige diskusjonen gjerne gir inntrykk av." Slik oppsummerer Europautredningen svært mye frustrasjon over rigide støtteregler som gir lite rom for lokaldemokrati, distriktsutvikling eller anledningen til å nå politiske mål. Sarpsborg Senterparti mener det er uheldig at norske lokalpolitikere blir hindret i å fremme kultur, næringsutvikling, idrett, likestilling, velferd og mye annet på grunn av EU-regler der det frie markedet blir et allmenngyldig hinder for demokratiet.

Landbruk

I følge artikkel 19 skal EU og Norge møtes annethvert år for å gå gjennom vilkårene for landbrukshandelen med sikte på gradvis liberalisering. Forhandlingene skal skje innenfor de

respektive landene sin landbrukspolitikk, og reduksjonen skal være på gjensidig fordelaktig basis. Ettersom importen fra EU øker betydelig mer enn eksporten fra Norge, viser det at intensjonen i artikkel 19 ikke følges opp av norske myndigheter.

Utvalget peker på at overføringene til jordbruket i perioden 1992-2008 har vært relativt stabil på 12 milliarder kroner (side 661). Utvalget utelater at overføringene i realiteten har falt betydelig, noe som fremkommer når beløpene justeres for inflasjon. Sarpsborg Senterparti påpeker også at overføringene til landbruket gjennom landbruksavtalen har falt fra 4,5 prosent av statsbudsjettet i 1995 til 1,7 prosent i 2010.

En oversikt over prisnivå i Europa blir også presentert (side 664). Denne viser at Norge har "høye" matvarepriser. Sarpsborg Senterparti mener at dette ikke gir det riktige bildet av pris. Utvalget burde også ha presentert en sammenligning av matvareprisene hvor man hadde tatt hensyn til kostnadsnivå. Det ville ha vist at Norge i realiteten har svært lave matvarepriser.

Matindustrien sysselsetter om lag 18 prosent av alle industriarbeidere i Norge. Det viser også at jordbruket er meget viktig for Norge, og har mange positive ringvirkninger. Sarpsborg Senterparti deler ikke Utvalgets syn om at "skjermingen mot konkurranse og strukturendring er i tillegg dyrt sett fra et samfunnsmessig perspektiv."

Sarpsborg Senterparti vil også minne om målsetningen i Landbruksmeldingen om økt norsk matvareproduksjon i årene fremover. Sarpsborg Senterparti er urolig over at norske myndigheter i så stor grad er ettergivende overfor EU, når artikkel 19 er tema i møtene mellom Norge og EU.

Sarpsborg Senterparti mener derfor at regjeringen vil svikte sitt demokratiske grunnlag dersom den utarbeider en stortingsmelding uten å ta med en bred vurdering av hvilke alternative valgmuligheter Norge har i det framtidige handels- og samarbeidsforholdet med EU.

Liv Tveter /s/

Leder i Sarpsborg Senterparti